

8.1.2019

Telian lankapuhelinpalvelut päättyvät

PUHELIMEN HISTORIA SUOMESSA ALKOI VUONNA 1877

Lankapuhelimen aikakausi Euroopassa alkoi kesällä 1877, kun puhelinta esiteltiin Plymouthissa laitteen keksijän Alexander Graham Bellin läsnä ollessa.

Puhelinta kokeiltiin samana vuonna Norjassa, Ruotsissa ja Saksassa. Puhelininnostus huomattiin myös Suomessa. Virallisessa lehdessä kirjoitettiin ”telefonista” syyskuussa 1877. Nimen suomenkieliseksi vastikkeeksi tarjottiin ”pitkäkorvaa”.

Suomen ensimmäinen puhelinlinja perustettiin jo joulukuussa 1877. Tuolloin helsinkiläinen metallitehtailija **Johan Nissinen** rakennutti Annankadun ja Eerikinkadun kulmaukseen yhteyden pihan yli tehtaan konttorihuoneistosta myyntitiloihin.

Puhelininnostus kasvoi nopeasti. Näkyvimmäksi hahmoksi nousi lennätinlaitoksen sähköttäjä **Daniel Johannes Wadén**, joka rakensi jo seuraavana vuonna puhelinten myyntiorganisaation 16 kaupunkiin Helsingistä Ouluun ja Viipuriin asti.

Parin vuoden aikana eri puolilla Suomea rakennettiin lyhyitä, enimmillään 20 km mittaisia puhelinyhteyksiä kahden puhelimen välille. Kasvu edellytti kuitenkin keskusasemien ja verkkojen suunnittelua ja puhelinlaitosten perustamista.

Puhelinkeskukset ja puhelinlaitokset vauhdittivat kasvua

Ensimmäinen kahdeksanlinjainen puhelinkeskus otettiin käyttöön Turussa v. 1882. Samana vuonna Turussa perustettiin Suomen ensimmäinen puhelinyhdistys, ja perässä tulivat Tampere, Helsinki, Viipuri, Vaasa ja Oulu.

Ensimmäiset pysyvät kaukopuhelinyhteydet rakennettiin vuonna 1884 Helsingin ja Porvoon sekä Turun ja Naantalın välille.

Vuonna 1886 puhelinlaitoksia oli 19 kaupungissa. Puhelinten määrä oli tuossa vaiheessa noin 1860.

Ensimmäinen automaattinen puhelinkeskus otettiin käyttöön Helsingissä vuonna 1922, ja siinä oli 2000 numeroa. Seuraavina vuosikymmeninä paikallispuhelut automatisoitiin vähitellen kaikilla paikkakunnilla, ja 1960-70-luvulla myös kaukopuhelut automatisoitiin.

Viimeisimmäksi uudistukseksi voidaan lukea kaukopuheluiden suuntanumeroiden uudistus vuonna 1996. Tuolloin käytössä olleet verkkoryhmät yhdistettiin laajemmiksi teleliikennealueiksi.

Lankapuhelinten määrä kasvoi 1990-luvulle asti

Puhelinten määrän kasvu jatkui tasaisena, joskin ensimmäinen maailmansota, sisällissota ja 1930-luvun taantuma hidastivat kehitystä. Kasvu kiihtyi toisen maailmansodan jälkeen, ja puolen miljoonan puhelimen raja saavutettiin vuonna 1957.

Lankapuhelinten määrä oli Suomessa suurimmillaan 1990-luvun alkupuolella. Vuonna 1993 talouksista 94 prosentilla oli ainakin yksi lankapuhelin käytössään.

Gsm-palveluiden käyttöönotto muutti tilannetta nopeasti, ja matkapuhelinliittymien määrä saavutti lankaliittymien määrän jo vuonna 1998. Kumpiakin liittymätyyppiä oli tuolloin noin 2,75 miljoonaa.

Lankapuhelinten / liittymien määrän kehitys Suomessa:

Vuosi	kpl
1894	7 351
1910	34 871
1938	185 400
1954	430 000
1957	500 000
1968	1 000 000
1973	1 500 000
1983	2 000 000
1998	2 750 000

Lähteet:

U.E.Moisala, Kauko Rahko, Oiva Turpeinen: Puhelin ja puhelinlaitokset Suomessa 1877 – 1977

Oiva Turpeinen: Yhdistämme. 200 vuotta historiaa – haasteena tulevaisuus Lennätinlaitoksesta

Telecom Finland Oy:ksi

LVM, Tilastokeskus